

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертацію Струнгар Валерії Валеріївни
«Бібліотечна складова в системі суспільного використання соціальних
медіа», подану на здобуття наукового ступеня кандидата наук із
соціальних комунікацій за спеціальністю
27.00.03 – книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство**

Головні тенденції світового розвитку – глобалізація і формування суспільства знань пов'язані зі змінами характеру впливу науково-технічного прогресу на систему соціальних комунікацій. Глобальність процесів не в останню чергу стосується бібліотек. Їх інформаційні можливості посилюються із розгортанням комп'ютеризації, інтернетизації та медіатизації – високий рівень розвитку новітніх інформаційних технологій сприяє визначенню набору як засобів так і способів представлення результатів діяльності бібліотечно-інформаційних структур. В контексті вимог часу посилення інформаційно-комунікаційного потенціалу суспільства, зростання темпів інформації, активне впровадження інтерактивних технологій в бібліотеках призводить до кардинальних змін в якості та формах обслуговування користувачів бібліотек.

Спектр окреслених вище проблем визначає актуальність та нагальність дисертаційного дослідження Струнгар В. В. «Бібліотечна складова в системі суспільного використання соціальних медіа». Дисертація якісно збагачує наукові погляди на ефективність розроблених і впроваджених у сучасну бібліотечну практику механізмів використання соціальних медіа, визначає їх перспективні напрями з точки зору інтенсифікації інтеграції бібліотек у комунікаційні процеси з метою активізації діалогу між бібліотекою та користувачами, бібліотекою та бібліотекою, користувачами та користувачами.

Крім того, у своєму дослідженні дисертантка прагне знайти відповіді на важливі проблемні питання системного впровадження соціальних медіа вітчизняними бібліотеками. Зокрема, Струнгар В. В. доводить, що вирішення завдання з удосконалення використання соціальних медіа у вітчизняних

бібліотечних установах вимагає додаткової фінансової підтримки з боку держави, підвищення техніко-технологічного рівня бібліотечної діяльності, системних методичних розробок та практичних заходів щодо удосконалення професійних навичок бібліотечних фахівців.

Виконання роботи в рамках науково-дослідної роботи Національної юридичної бібліотеки Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського НАН України «Оптимізація інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек в умовах інтенсифікації інформаційних обмінів» (2013–2015 рр., 0113U000098), «Шляхи підвищення ефективності функціонування соціальних комунікацій в умовах посилення глобальних інформаційних впливів» (2016–2018 рр., 0116U000200) також свідчить на користь значущості та своєчасності проведення рецензованого дослідження.

Достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечує, по-перше, коректне застосування комплексу наукових підходів та методів і відповідність їх використання цілям, завданням та логіці дослідження. По-друге, достатній рівень достовірності наукових висновків дисертації склала опора автора на провідні наукові ідеї попередників – вітчизняних і зарубіжних учених та аналіз позитивних результатів і потенційних можливостей у сфері використання соціальних медіа на прикладах функціонування провідних бібліотек світу. По третє, достовірність результатів дисертації забезпечує достатня джерельна база дослідження й проведений особисто автором аналіз контенту соціальних медіа провідних бібліотечних установ.

Визначені в дисертаційній роботі мета та завдання дослідження в повній мірі розкривають глибину проведеного наукового аналізу. Узгодження об'єкту з предметом дослідження, коректне використання автором методів пізнання стало підґрунтям отримання результатів, які містять наукову новизну та мають практичну цінність.

Новизна наукових положень дисертаційного дослідження Струнгар В. В. полягає в першу чергу в узагальненні сучасного вітчизняного і зарубіжного

досвіду використання бібліотеками соціальних медіа, окресленні основних сучасних тенденцій розвитку бібліотечного інтерактивного простору.

З урахуванням сучасних наукових поглядів щодо питань функціонування соціальних медіа у системі бібліотечної діяльності у дослідженні дисертанткою запропоновано авторське визначення бібліотечного представництва в соціальних медіа з позиції соціально-комунікаційного підходу, обґрунтовано принципи розробки понятійного апарату досліджуваної теми.

У дисертаційній роботі Струнгар В. В. визначено сучасні завдання бібліотечних представництв у соціальних медіа: інформування, продукування, посередництва, акумуляції, сприяння, комунікації.

В дослідженні уточнено типологічну класифікацію соціальних медіа за специфікою контенту та комунікативною стратегією.

Цінним здобутком видається запропонована дослідницею інформаційно-комунікаційна модель бібліотечного представництва в соціальних медіа, яка дає змогу простежити взаємозв'язок між елементами та їх взаємовплив, визначити напрями підвищення ефективності використання бібліотекою соціальних медіа.

Перспективним здобутком є запропонований В. В. Струнгар комплекс діючих методів та критеріїв оцінки бібліотечних представництв у соціальних медіа, що дозволяють отримати достовірний результат. Автор визначив, що для дослідження рівня представленості бібліотек в інтерактивному медіа-середовищі, охопленості бібліотечними представництвами соціальних медіа, контенту бібліотечних представництв доцільним є використання моніторингу, статистичного методу та контент-аналізу задля з'ясування технологічних та змістовних умов ефективності сторінки; методу прогнозування.

Автором запропоновано практичні рекомендації для формування стратегії бібліотечного представництва в соціальних медіа, які покращать ефективність бібліотечного представництва в соціальних медіа; дозволять

регламентувати робочий час фахівця із соціальних медіа з уточненням його посадових обов'язків; визначать фінансові, технологічні та професійні ресурси для підтримки бібліотечного представництва в соціальних медіа; покращать комунікацію за всіма векторами; дозволять збільшити відвідуваність бібліотечного представництва; нададуть змогу підвищити активність користувачів; у результаті приведуть до покращення бібліотечного обслуговування користувачів.

Практична значимість дисертації полягає в тому, що її висновки можуть бути використані в процесі підготовки бібліотечних фахівців у вищих навчальних закладах, для розробки методичних рекомендацій щодо удосконалення бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів бібліотек. Важливо також те, що реалізація ідей дисертації відбувається в процесі удосконалення практики Національної юридичної бібліотеки Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, зокрема для оптимізації організації діяльності з використанням соціальних медіа.

Структура дисертації відповідає меті, завданням, авторській логіці дослідження основних аспектів обраної проблеми.

У вступі аргументовано доведено актуальність теми. Поставлені завдання послідовно розкриваються в трьох розділах роботи: від загальних підходів до використання бібліотеками соціальних медіа до перспектив розвитку.

У першому розділі «Теоретико-методичні засади дослідження бібліотечної складової в системі суспільного використання соціальних медіа» дисертанткою розглянуто стан наукового вивчення теми, здійснено аналіз джерельної бази дослідження, обґрунтовано вибір його методичної основи.

Важливим є ґрунтовний аналіз зарубіжної наукової літератури, що дозволив сформулювати уявлення стосовно наукового доробку з досвіду впровадження соціальних медіа у практику бібліотечних установ.

Варто відмітити використання в дисертаційному дослідженні комплексу методів та підходів, серед яких основним дисертантка визначає соціально-

комунікаційний, що дало можливість розглянути бібліотеку з позицій розкриття нею як соціальним інститутом свого суспільного призначення, налагодження комунікації у процесі реалізації комунікаційної функції. Використання методів термінологічного аналізу й операціоналізації понять дозволило закласти підґрунтя до побудови стрункого понятійного апарату досліджуваної теми.

Логічним продовженням викладу результатів вивчення дисертаційної теми є другий розділ «Діяльність бібліотек в інтерактивному медіа-середовищі», в якому розглядаються особливості представлення вітчизняних та зарубіжних бібліотек у соціальних медіа; участь бібліотек у колаборативних проектах соціальних медіа; використання бібліотеками мультимедійного, візуального та відеоконтенту соціальних медіа.

Дисертантка робить обґрунтований висновок, що оскільки характерною ознакою соціальних медіа є персоналізованість, доцільно досліджувати не лише бібліотечні сторінки, а й сторінки окремих підрозділів бібліотек і бібліотекарів, які представлені в соціальних медіа, так як важливі не стільки масштаби організації, а саме зацікавленість, активність та особистості бібліотекарів, що представляють свої заклади в мережі.

Заслуговує на увагу аналіз зарубіжних та вітчизняних бібліотек, які використовують соціальні медіа, з подальшим визначенням стратегій комунікаційної діяльності бібліотек у соціальних медіа та конституюючих ознак представленості зарубіжних та вітчизняних бібліотек.

Не можна не погодитись з аргументами автора щодо того, що соціальні медіа є альтернативним каналом комунікації, тому доречно було б не дублювати загальну інформацію про бібліотеку, якою аудиторія вже володіє.

У третьому розділі дисертаційного дослідження «Застосування інструментарію і контенту бібліотекою для суспільного використання» досліджено завдання, інструменти, функції бібліотечного представництва в соціальних медіа; визначено критерії оцінки ефективності бібліотечного

представництва в соціальних медіа; вироблено практичні рекомендації для формування стратегії бібліотечного представництва в соціальних медіа.

Вельми своєчасним є акцентування уваги на визначенні критеріїв оцінки ефективності бібліотечного представництва в соціальних медіа: інтерактивності, спрямованості публікацій; типу контенту; гіпертекстуальності; періодичності оновлення; охопленні аудиторії.

Схвальних відгуків заслуговує розробка інформаційно-комунікаційної моделі, яка представляє структуру елементів та функціональні взаємозв'язки між ними відповідно до мети і завдань бібліотечного представництва в соціальних медіа, зокрема по лінії комунікації: бібліотеки – бібліотеки, бібліотеки – користувача, користувача – користувача за посередництвом бібліотеки. А також з огляду на такі види діяльності як створення, наповнення та модерація виокремлено види контенту (бібліотечний, користувацький) та його зміст.

Дисертантка також окреслює практичні рекомендації для формування стратегії бібліотечного представництва в соціальних медіа, які передбачають: визначення мети та завдань бібліотечного представництва в соціальних медіа; оцінку ресурсів для створення та підтримки бібліотечного представництва в соціальних медіа (фінансові ресурси, час, технологічні ресурси, професійні навички); створення інструкції або політики використання соціальних медіа бібліотеками, яка міститиме загальні рекомендації, процедури та обов'язки, керівні принципи контенту, захист конфіденційної інформації, авторське право; визначення ефективності бібліотечного представництва в соціальних медіа.

Основні наукові положення, висновки і результати дисертації підтверджені матеріалами теоретичного й емпіричного характеру, а також висновками до кожного розділу. Загальні висновки подані згідно з авторською концепцією, вони свідчать про досягнення мети і завдань дослідження, містять основні наукові результати дисертації та конкретні рекомендації щодо реалізації бібліотекою соціальних медіа.

Наукове значення дослідження, проведеного Струнгар В. В. полягає насамперед у визначенні й охарактеризуванні бібліотечного сегмента соціальних медіа, розкритті засад його формування і функціонування в контексті використання соціальних медіа. Дисертантка здійснила поглиблене теоретичне узагальнення діяльності бібліотек у сфері використання соціальних медіа в контексті суспільного розвитку та формування національних ціннісних орієнтирів.

Особистий внесок здобувача є незаперечним, наукові висновки та рекомендації дисертації мають самостійний і творчий характер. Автореферат повністю відповідає змісту дисертації, розкриває її основні положення, наукові висновки і рекомендації, написаний літературною мовою, що сприяє адекватному уявленню про особистий внесок здобувача, наукову і практичну значущість проведеного дослідження. Його структура, наповнення й оформлення відповідають вимогам, які висуваються МОН України до авторефератів дисертацій кандидатського рівня.

Основні наукові результати, висновки і рекомендації сформульовані у дисертації повно викладені в 20 опублікованих працях здобувача, з яких 6 одноосібних статей у фахових виданнях, визначених Міністерством освіти і науки України; 1 стаття у виданні, внесеному в міжнародні наукометричні бази; 13 – матеріалів міжнародних конференцій. Основні положення матеріалів і результатів дослідження дисертантки апробовані на науково-практичних і міжнародних наукових конференціях.

Разом із тим, дисертаційне дослідження Струнгар Валерії Валеріївни, як і будь-яка творча праця, містить певні дискусійні моменти, побажання та зауваження щодо яких сприятимуть більш повній та об'єктивній характеристиці отриманих результатів.

Так, поряд з пропозиціями використання сучасного інформаційного потенціалу різних способів реалізації використання бібліотеками соціальних медіа не зазначені негативні наслідки їх запровадження у бібліотечну практику.

У дослідженні використання бібліотеками соціальних медіа важливим аспектом є характеристика програмно-технологічного забезпечення, яке необхідне для функціонування бібліотечного представництва в соціальних медіа, отже висвітлення цього питання стало б додатковим здобутком роботи.

Варто було б окреслити коло питань авторського права, які визначають і обмежують розвиток бібліотечного представництва в соціальних медіа.

Висловлені зауваження не впливають на загальну високу оцінку виконаного дослідження та носять рекомендаційний характер. Дисертаційна робота справляє позитивне враження. Можна стверджувати, що дисертаційне дослідження «Бібліотечна складова в системі суспільного використання соціальних медіа» за науковим рівнем, новизною постановки та розв'язання сформульованих завдань, обґрунтованістю основних положень і висновків, теоретичним та практичним значенням відповідає п. 11 й п. 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, а її автор, Струнгар Валерія Валеріївна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій за спеціальністю 27.00.03. – книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство.

Кандидат наук із соціальних комунікацій,
провідний методист
комунального закладу «Рівненська обласна
універсальна наукова бібліотека»
Рівненської обласної ради

Роману
Романуха З. В.

Підпис Романухи З. В. засвідчую:

зав. канцелярією Кас

*Світлана
Кас
Кас*